ВYХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

ФЕВРАЛЬ 3
суббота
1940 он
№ 27 (3028)
Сэн 10 мүнгэ.

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

БАЯСХАЛАН

Минии 60 наhа хүсэhэнтэй хамта, амаршалгануудые ба hайн хүсэлэнгүүдые эльгээhэн бүхы организацинуудта, общественуудта, группануудта, учреждениинүүдтэ, нюурнуудта зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб.

И. СТАЛИН.

МАНАЙ, ТҮРЭЛ, БОЛЬШЕВИСТСКЭ ХЭРЭГ

Советскэ худалдаан болбол хүн зоной ажамидаралай эрилтые хангаха ёhотой. hайнаар хүдэлмэрилэдэг, культурна магазинууд, лавканууд, худалдаанай базануудтай байхые социалистическэ ороной бүхы гражданууд, манай бүхы арадай ажахы хүсэнэ.

ВКП(б)-эйн ЦК ба Советскэ правительство болбол советскэ граждануудай улам улам урган байгаа эрилтэнүүдые бүри эрхимээр хангахын тулада сусаралтагүй хүдэлмэрилнэ. Арадай энхэ байдал тухай үдэрбүриин оролдолго—большевик бүхэндэ закон!

ВКП(б)-эйн XVII съездын трибунаhаа, нүхэр Сталин болбол манай экономикада советскэ худалдаанай үүргые сэгнэхэгүй ябадалтай тэмэсэхые партида уридшалан hануулhан байна. «Советскэ худалдаае дэлгэрүүлгэ болбол, энээниие шиидхэнгүйгөөр саашадаа урагшаа дабшажа шадагдахагүй, тиимэ актуальна зорилго мүн» гэжэ нүхэр Сталин съезд дээрэ мэдүүлээ hэн. Нүхэр Сталин болбол советскэ худалдаан тушаа зарим коммунистнуудай большевистскэ бэшэ, хайшахэрэг хандалгые шангаар критикэлэhэн байна.

„Эдэ хүнүүд болбол,—иимэ коммунистнууд тухай нүхэр Сталин хэлээ hэн,—советскэ худалдаан хадаа манай, түрэл, большевистскэ хэрэг мүн, тэрэшэлэн худалдаанай хүдэлмэрилэгшэд, тэдэнэй тоодо лавкын хүдэлмэрилэгшэд, хэрбээ тэдэнэр үнэн сэхээр хүдэлмэрилээ hаа,—манай, революционно, большевистскэ хэрэгэй бэелүүлэгшэд мүн гэжэ ойлгоногүй“.

Нүхэр Сталинай эдэ заабаринуудые манай партийна организацинууд, бүхы большевигүүд хододоо hанажа ябаха уялгатай. Советскэ худалдаанда хайшахэрэг хандалга хаа-хаанагүй үгы болоо гэжэ үшөө хэлэжэ шадахагүй байнабди. Зарим партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй гарынь советскэ худалдаанда «хүрэдэггүй» байна. Тиимэ хүтэлбэрилэгшэд хадаа пландуудые дүүргэлгын дунда зэргын тоонуудай саана заримдаа ехэ алдуу дутуунууд байдагые мартажа, «худалдаанай точкануудай» хүдэлмэриие бодото хэрэгүүдээрэнь бэшэ, харин статистическэ мэдээнүүдээрэнь сэгнэдэг байна.

Хүнзондо шухала хэрэглэгдэхэ туйлай ехэ товарнууд ба продуктнууд хадаа худалдаанай сетинүүдээр тон аали ябана. Ашаае hэлгүүлэн шэрэлгэ үшөө зайсуулагдаагүй, товарнууд хадаа хэрэглэгшэдтэе удаан боложо хүрэнэ. Үрилтэ ба хулгайлалга хадаа городской худалдаанда, мүн хүдөөдэшье үшөө үгы болгогдоогүй.

Тон олон янзын товарнуудые ба продуктнуудые бүтөөн гаргалгые hайжаруулаха туйлай ехэ арга байдалнууд манайда бии. Энэ хэрэгтэ нютагай организацинууд ба худалдаанай хүдэлмэрилэгшэдэй большевистскэ хүсэлөөр хандахань, инициативануудые гаргахань шухала байна.

Культурна бэшээр байлга, товарнууд ба продуктнуудые хадагалалгада хайшахэрэгээр хандалга, зондо продавецүүдэй хайшахэрэг, бүдүүлиг хандалга худалдаанай организацинуудта үшөө олон бии.

Хэрбээ партийна организацинууд ба манай профсоюзууд хадаа советскэ худалдаанай аппарадые өөрынгөө анхарал ба контроль доро барижа байгаа hаань, худалдаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ үдэрбүриин туhаламжа үзүүлээ hаань, элэ бүхы болошогүй үзэгдэлнүүд усадхагдаhан байха байгаа гэhэндэ ямар hэжэг байхаб.

Ямар-нэгэн магазинда, лавкада ехэ үрилтэ гү, али жулигүүдэй уурхайн элирүүлэгдээд (ехэнхидээ мүрдэлгын органуудаар) байхада, эгээл тэрэ ушарта, худалдаанай организацинуудай бии тухай hанадаг, иимэ райкомууд ба горкомууд бии. Энээниие дуулан мэдэмсээрээ, зарим райком гү, али горком шанга тогтоол гаргадаг, зонуудые хүдэлмэринүүдhээнь гаргажа хаядаг, тэдэниие партиhаа гаргадаг юм. Зүб, худалдаанай аппрадые спекулянтнуудhаа ба мошеннигүүдhээ сэбэрлэхын түлөө тэмэсэл тон эрид шангаар ябуулагдаха ёhотой. Гэбэшье, энээнтэй хамта, худалдаанай кадрнуудые большевистскоор хүмүүжүүлэхын түлөө, тэдэниие шалган шэнжэхын түлөө, худалдаанай организацинуудта массово-политическэ ба партийна хүдэлмэриие саг үргэлжэ шангаар ябуулахын түлөө ёhотоорونь хүдэлмэрилэхөөр болоо. Энээнэй тулада, бүхы условинууд бидэндэ бии. Өөhэдынгөө пост дээрэ эрэлхэгээр хүдэлмэридэг, эрхим стахановцуудай гайхамшаг актив бии.

Тула городто, жэшээлхэдэ, олонтоото лавканууд, магазинууд бии, худалдаанай хүдэлмэрилэгшэдшье олон. Зүгөөр, тэдэнэй дунда коммунистнууд үсөөн. Городой нэгэшье магазинда эхин партийна организаци үгы байха юм. Иимэ фактнууд городуудааршье, селонуудааршье бии.

Советскэ худалдаае горкомууд ба райкомуудай муугаар хүтэлбэрилэдэг ушар, худалдаанай учреждениинүүддэхи партийна хүдэлмэридэ анхарахагүй ябадалые тэсэхэ аргагүй байна. Худалдаа эрхилэгшэ служащинуудай дунда партийна ба массова хүдэлмэриие тон hайнаар ябуулмаар болоо. Партиин обкомууд ба хизкомууд болбол советскэ худалдаанда хайша хэрэгээр хандалгатай шангаар тэмэсэхэ, ажалшадай хэрэглэлэй хангалгые үргэдхэхэ, hайжаруулха хэрэгые большевистскоор туйлаха уялгатай.

(«Правдын» түрүү бэшэгhээ).

Мурманскын ажалшад—нүхэр И. В. Сталинда

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович!

Сталинска племиин арадай геройнуудай түлөөлэгшэд, эрэлхэг зоригто седовцууд түрэл нютагтаа бусажа ерэбэ. Бидэ, социализмын ороной хойто захын фоспортын—Заполяриин ажалшад болбол илагшад геройнуудаа орон соогоо хэнhээшье түрүүн угтаhандаа золтойбди, омогорхонобди.

Бидэ тэдэниие угтахадаа, советскэ арадайгаа инаг геройнуудые угтахаhаа гадна, мүн өөhэдынгөө hунгагдамалнуудые—областиин ба городой ажалшадай Соведүүдэй депутадуудаа угтабабди.

Мүн бидэнтэй хамта, өөhэдынгөө инаг хүбүүдые бүхы агууехэ оромнай золгоно гэжэ мэдэрнэбди.

Седовцууд болбол манай нэрээр өөhэдынгөө суута баатаршалгые хэбэ.—Сталин—гэhэн агууехэ нэрэ хадаа советскэ баатарнуудые зоригжуулаа, тэдэниие илалтада хүтэлөө Танда, нүхэр Сталин, ба Вячеслав Михайлович Молотовто хандуулhан седовцуудай үгые бүхы оронтойгоо хамта бидэ омогорхон дабталсанабди. «...Манай орон, парти ба нүхэр Сталин болбол Советскэ хүнүүдые хэзээдэшье орхихогүй гэжэ сохом мэдэжэ, даалгагдаhан хүдэлмэридөө бүхы хүсөө ба знаняа үгэжэ, Советскэ наукые бүри баяжуулхын түлөө бидэнэр хүдэлмэрилөөбди...»

Эдэ седовцуудай тон юрын ба гүнзэгы мэдэрэлтэ үгэнүүд болбол бүхы 183 миллионно советскэ арадай hанал ба мэдэрэлые хэлэнэ.

Седовцуудай эрэлхэг ба шин габияата хүдэлмэри болбол Советскэ хүнүүдэй бүгэдые-илагша героизмые бүхэдэлхэйдэ үшөө дахин харуулба. Большевигүүдэй илажа шадахагүй тиимэ хэрэм гэжэ байхагүй гэhэн Танай үгэ шэнээр ба шэнээр батадхагдаба.

Социализмын агууехэ ороной ажалшад болбол Ленин-Сталинай партиин хүтэлбэреер ябажа, өөhэдынгөө зам дээрэ байhан бүхы дайсадые хаман hалгаажа, ажалшан аха-дүүнэрээ капиталистическэ богоолшолгоhоо ба дарлалтаhаа сүлөөлжэ, гайхамшагта, бүхэдэлхэйн историческа илалтануудые туйлаа. Эдэ үдэрнүүдтэ манай илалтын алтан книга соо седовцуудай баатаршалгань үшөө нэгэ гайхамшаг хуудаhа бэшэбэ.

Советскэ Союзай Герой Иван Дмитриевич Папанин ба алдарта полярник капитан Белоусов түрүүтэй «И. Сталин» флагманска ледоколой экипажай эрэлхэг зоригто членүүдые угаехэ баяраар угтабабди.

Полярна hүниин ба үбэлэй штормын условидо мүлиhэн дрейфhээ «Г. Седовые» абалгын операциин ябуулга хадаа Советскэ полярнигуудай гайхамшаг илалта болон историдо ороxо байна.

Бидэнэр, Мурманскын ажалшад болбол геройнууд седовцуудтай хамта, манай хүндэтэ Иосиф Виссарионович, манай илалтануудай организатор, Танда дүлэтэ большевистскэ амаршалга хүргэнэбди. Бидэнэр болбол большевистскэ хүсэшэдабаритайгаар ба хатуу зоригтойгоор өөрынгөө хүдэлмэриие ябуулнабди, газарай ба хойто далайнуудай уhануудай баялигуудые ашагланабди, хойто мүрэнүүдэй хүсэнүүдые өөрынгөө мэдэлдэ оруулнабди, хойто далайн замые саг үргэлжэ хүдэлмэрилжэ байгаа уhанай магистраль болгожо байнабди. Энэ агууехэ хүдэлмэридэ, легендарна дрейфын геройнууд — манай нютагуудай Соведүүдэй депутадууд активнаар хабаадалсаhан ба хабаадалсаха байна.

Манай заполярна областиин туйлай ехэ баялигуудые социализмын орондо алба хүүлхын тулада хүдэлмэрилхэбди, Мурманск тушаа ябажа байгаа Улаан Армиин частьнуудта ба хойто военнэ флодто туhалжа, сагаан финскэ бандануудые бутасохихо хүдэлмэридэнь туhалжа, манай эхэ ороной боевой хүсыень улам бүхэжүүлхын түлөө үшөө эрхимээр хүдэлмэрилхэбди гэжэ Танда найдуулнабди.

Геройнуудта — седовцуудта, Арктикые илагшадта алдар соло!

Алдарта флагманска ледокол «И. Сталинай» командада алдар соло!

Большевигүүдэй агууехэ коммунистическэ партида алдар соло!

Хүнтүрэлтэнэй агууехэ гени, түрэл сэсэмэргэн Сталинда алдар соло!

(1940 оной январиин 29-дэ болоhон Мурманскын ажалшадай ниитэгородской митинг дээрэ абтаба).

УССР ба БССР-эй баруун областьнуудта hунгуулиин кампани

Гродно, январиин 29. (ТАСС) Гродненско районой городуудай ба селонуудай хүнзон хүхюун баясхаланаар ажаhууна.

Белоруссиин баруун областьнуудhаа СССР-эй ба БССР-эй Верховно Соведүүдтэ депутадуудые hунгаха hунгуулиин кампаниин эхиндэ зорюулагдаhан митинг дээрэ, гродненско велосипеднэ заводой коллектив болбол квартальна планаа hунгалтануудай үдэр—мартын 24 хүртэр дүүргэхэ уялгые абаhан байна.

Таряашан хүнзоной дунда массово-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрбэ. Друскеникскэ ба Крымскэ волостьнуудта ба бусад нютагуудта ханын газедүүд, hунгуулиин кампанинуудта зорюулагдаhан выставкэнүүд табигдаа, СССР-дэхи hунгуулиин система ба Сталинска национальна политика тухай докладууд ба лекцинүүд ябуулагдана. Партиин Гродненско райком болбол селодо хүдэлмэрилхыень 300 гаран агитаторнуудые эльгээбэ.

Тарнополь, январиин 29. Тарнопольско областной Гүйсэдхэхэ комитет болбол СССР-эй ба УССР-эй Верховно Соведүүдтэ hунгаха hунгуулиин окружной комиссинуудые батална. Комиссиин составта: областиин хүдэлмэришэдэй, таряашадай ба интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэд орно.

hунгуулиин комиссинуудта, советскэ засагаар ниитын активна ажабайдалда уригдаhан олон эхэнэрнүүд хүдэлмэрилжэ байна.

(ТАСС).

УЛАСХООРОНДЫН РЕКОРД

1939 ондо советскэ летчигууд Шебанов, Матвеев ба бортрадист инженер Байкузов „СТАЛ-7“ пассажирска самолетоор түргэн ниидэлгые хэhэн байна. ТэдэнэрМосква—Свердловскын район—Севастополь—Москва маршрудаар ниидэhэн юм. Шебанов, Матвеев, Байкузов гэгшэд 5068 километр газарта 12 час 30 минута 56 секунда соо—часта 404,936 километр скоростьтойгоор ниидэhэн байна.

Шебанов Матвеев ба Байкузовай рекордые 5 мянган километр дистанцида „С“ классай скоростиин уласхоорондын рекорддо мэдэрhэн тухай ФОИ-н президиумhээ январиин 31-дэ мэдээсэл абтаба.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙ ХОЛЬЗУНОВАЙ ДУРАСХАЛДА

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй указаар, Советскэ Союзай Герой Хользуновта, тэрэнэй түрэhэн нютаг — Сталинградта памятник табигдахань. Энээниие Волгын эрьедэ бодхоохо гэжэ hанаашалагдаба. 8 метр үндэр монументнь гранит ба бронзоор хэгдэнхэй. Постаментнь бронзово барельефээр шэмэгдэхэ.

2000 шэнэ телфонууд-автомадууд

Советскэ Союзай томо-томо городуудта ниитын хэрэглэлэй 10 мянга шахуу телефон-автомадууд хүдэлмэрилжэ байдаг. Энэ жэлдэ эдэнэй тоонь 2 мянгаар нэмэхэ байна.

ТАБАНЖЭЛЭЙ ПЛАНИИЕ АЖАЛАЙ БҮТӨӨСЫН УРГАЛТААР ДҮРБЭН ЖЭЛ СОО ДҮҮРГЭЕ!

ОЛОНСТАНОЧНИГУУД

Улан-Удын шэлэй механизированно завод, 1940 оной январь hарынгаа үйлэдбэриин программые нилеэд амжалтатайгаар дүүргээ. Планhаа үлүүлэн 20 гаран мянган квадратна метр сонхын шэл гаргаа. Тус заводой директор, Городской Соведэй депутат нүхэр Болсохоев ба главна инженер нүхэр Ломтев гэгшэд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө большевистскоор тэмэсэжэ, стахановцууд, олон станогууд дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй хүдэлөөе толгойлоно.

Олон станогууд дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо олошороо. Урдань, „Фурко“ гэжэ машинада хүдэлмэрилдэг бригададань 15 хүн хүдэлмэрилдэг байhан аад, мүнөө 6 хүн хүдэлмэрилнэ. Отололгоябталалгын цехын шэл зөөдэг хүдэлмэриие нигтадхагдаhан дээрэhээ 10 хүн сүлөөлэгдэжэ, энэ хүдэлмэриинь шэлэй группировщигууд дүүргэнэ. Мүн, энэ цехын хүдэлмэришэд—шэлэй шанарые шалгагшадhаа 5 хүн үсөөдхэгдөө, тэдэнэрэй хүдэлмэринүүдые сменын начальнигууд дүүргэнэд. Токарь-комсомолец нүхэр Н. О. Лбов ба сульфатчица нүхэр Цыдыпова гэгшэд 2-3 станогуудта хүдэлмэрилжэ, 2-3 нормонуудые дүүргэнэ.

Машинно-ванна цехын десятнигуудhаа 5 хүниие ба шэл хайлуулагшадhаа 10 хүниие үсөөдхөө. Тэдэнэрэй хүдэлмэриие дежурна инженернүүдтэ даалгагдаа. Тэрэшэлэн, ашаанай автомашинын шофер бүхэн, нэгэ ашаа тээгшын орондо хүдэлмэрилдэг болоhон дээрэhээнь 20 ашаашад сүлөөлэгдөө Олон станогууд дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй олон болоhоной ашаар бүхы завод дээрэнь хамтадаа 82 хүн сүлөөлэгдэhэн байна.

1939 оной июньдэ тус заводто үйлэдбэриингөө нормонуудые дүүргэдэггүй 190 хүн байhанаа, мүнөө, нормоо дүүргэдэггүйшүүдhээнь миил 6 хүн үлөө. Тус заводто ажалай бүтээсэ 45 процент дээшэлүүлэгдөө. 58 хүдэлмэришэд — стахановцууд, үдэртөө 2 нормонуудые ба 154 хүдэлмэришэд даабаринуудаа үдэр бүхэндэ 150 процентhээ доошо бэшэ дүүргэнэд. Мастер нүхэр Н. К. Гуцаловай бригада үдэрэйгөө нормые 110-120 процент дүүргэнэ. Тэрэшэлэн, нүхэр М. А. Петушковай бригада 105-115 процент дүүргэнэ.

Мастернууд нүхэд Гуцалов, Петушков гэгшэд технологическа заабариие тон наряар сахидаг, хүдэлмэрилдэг газартаа хүсэд hайн условие байгуулжа шадаа.

Шэл ябталагша, стахановец нүхэр В. Я. Иванов үйлэдбэриингөө даабариие үдэр бүри 235-400 процент хүртэр дүүргэдэг ба өөрынгөө методтэ 4 ябталагшадые hургаhан байна. Тэдэнэрэнь, мүнөө үдэрэй 2 нормонуудые дүүргэнэд.

БАИР АНГАРОВ.

СТАХАНОВЦУУДАЙ ҮҮСХЭЛЫЕ ДЭМЖЭХЭ

Улан-Удын госпивозаводой хүдэлмэришэд, стахановцууд ба ударнигуудай дунда, Московско инструментальщигуудай уряалаар дашарамдуулан, социалистическэ соревновани үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Хүдэлмэришэд бүхэн тодорхой уялгануудтай соц. договорнуудые өөhэд хоорондоо баталhан байна.

Энэ гайхамшагта соревнованиин результадта зарим стахановцууд үйлэдбэриин шэнэнүүд амжалтануудые туйлана. Жэшээлхэдэ, пивной цехын стахановцууд нүхэд М. Мухина, М. Адушинова гэгшэд үдэр бүриингөө даабариие 200 проц. хүртэр дүүргэнэ. Эдэнэй гаргаhан пивонь ехэ hайн шанартай байдаг.

Квасной цехын эрхим стахановцууд нүхэд Н. Литвиннева, З. Ушакова ба бусад болбол үйлэдбэриингөө планиие 150 процентhээ доошо бэшэ хододоо дүүргэнэ.

Гэбэшье, тус заводой партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинууд, стахановцуудай шэнэ үүсхэлнүүдые бүхы хүдэлмэришэдэй дунда эршэмтэйгээр дэлгэрүүлгэдэ багаар анхарна. Баталагдаhан соревнованинууд саг соогоо шалгагданагүй. Иимэhээ, стахановцуудайгаа түрүү опыдые хүдэлмэришэн бүхэнэйгөө шадабари болгохо шухала.

Ц.Д. Безьяев.

Соревнованиин ашаар

Бурмногопромсоюзай системын «Красный-Восток» промартелиин коллектив болбол Московско инструментальна заводойхидай уряалые тон халуунаар угтажа, январь hарынгаа үйлэдбэриин программые 130 процент дүүргэхэбди гэhэн уялгануудые абаhан байгаа.

Абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула, тус артелиин бүхы бригадануудай хоорондо социалистическэ соревновани үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Нүхэр Благанскын бригада Отсутын бригадатай ба нүх. Худринай бригада Чебунинай бригадатай соц соревнованиин договор баталаад, үйлэдбэриингөө даабаринуудые дүүргэлгээр hайн показательнуудые харуулана.

Тус бригаданuудай эрхим стахановцууд нүхэд Благанский, Козулин, Тамсон Иван ба Анерипогенов гэгшэд үдэр бүриингөө үйлэдбэриин даабаринуудые 150 процентhээ доошо бэшэ дүүргэнэд.

Гадна, хүдэлмэришэдэй дунда полит-массова хүдэлмэри hайнаар ябуулагдана. Агитаторнууд нүхэд Пашкин ба Григорьев гэгшэд агитационно хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлнэд.

Агитационно-массова хүдэлмэриие ажахынгаа хүдэлмэринүүдтэй зохилдуулан табиhанайгаа результадта тус коллектив хадаа абаhан уялгануудаа дүүргэжэ байна.

Ц. Б.

Соревнованида уриба

Промартельнүүдэй түрүүлэгшэнэр ба активистнуудай үргэн хабаадалгатайгаар болоhон, Бурмногопромсоюзай президиумэй заседани болбол Сталинска Гурбадугаар Табанжэлэй планиие ажалай бүтээсын ургалтаар дүрбэн жэл соо дүүргэхэ гэhэн московско инструментальна заводойхидай хандалга тухай хэлсэжэ, нютагай промышленностиин Наркомадай Бурлесхимсоюз ба Коопинсоюзай предприятинуудые социалистическэ соревнованида уриба. 1940 оной үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудые бүтөөн гаргалгынгаа планиие болзорhоо урид, декабриин 5-да дүүргэхэ гэбэ. Тиихэтэй хамта планhаа үлүүлэн ажалай бүтээсын ургалтые 6 процент дээшэлүүлхэ ба бүтээн гаргаhан продуктынгаа үные 3 процент химдаруулха гэhэн уялга абаhан байна.

Мүнөө үедэ, Бурмногопромсоюзай системын артельнүүдтэ социалистическэ соревновани үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, тусхай уялгануудые абажа байнад.

НЮТАГУУДДАХИ СОВЕДҮҮДЭЙ ХОЁРДУГААР СЕССИНҮҮД БОЛОХОНЬ

Байгша февралиин 5-hаа 10 хүртэр ажалшадай депутадуудай городской ба районно Соведүүдэй хоёрдугаар сессинүүд үнгэргэгдэхэнь. Эндэ, культурна байгуулалтын ба нютагай Соведүүдэй шухала хүдэлмэринүүд тухай асуудалнууд хэлсэгдэхэ байна. Тус сессинүүдые үнгэргэхын тула Верховно Соведэй депутадууд тусхай докладуудтайгаар республикын аймаг районуудта гараха байна.

США ба Японииин хоорондохи харилсаанууд тухай американска хэблэл бэшэнэ

Нью-Йорк, январиин 30. Американска хэблэл болбол японо-американска харилсаануудые, илангаяа Японидо товар зөөлгые хорихын тухай законопроектые сенатаар абтаха аргабайдалые хэлсэжэ үргэлжэлhөөр байна. Ассошэйтед прессын мэдээсэhэнэй ёhоор, гүрэнэй секретарь Хэлл болбол энэ хорилгодо эсэргүү байна хэбэртэй. Японо-американска худалдаанай хэлсээнэй ябуулгануудые зогсоолго хадаа, Хэллын hаналаар, «Япони болбол Китаддахи американска интересүүдые хүндэлхэ ёhотой» байhаниие Японидо ойлгуулха ёhотой байна.

Официальна нюурнуудай hаналаар, США болбол американо-японско харилсаануудай бүхы асуудалнууд[illegible] шиидхэхын түлөө таарамжата[illegible]е шэлэhэн байна. Японо-китада[illegible]ын Япониин рессурснуудые [illegible]оо, европын дайн Японииие [illegible]й худалдааhаа үшөө ех[illegible] зависима болгоо, Китад хадаа Японидо эсэргүүсэлгые шангадхаа, Номохон океан дээрэхи американска флот нилеэд хүсэтэй болоо гэжэ тэдэнэр тоолонод.

Японидо товар зөөлгые хорилго тушаа конгрессто хабаадагшадай hаналнуудань конгресс дээрэ таарагүй. Вашингтонска юнайтед прессын корреспондент хадаа энээн тушаа олон сенаторнуудhаа асууhан байна. Ехэнхинь Япони тушаа эрид ябуулгануудта эсэргүүсэнэ. Конгресс хадаа Японидо эсэргүү хэмжээнүүдые абаха ёhотой гэжэ бусадань тоолонод.

США болбол Япони тушаа политикые наринаар ябуулха ёhотой, юуб гэхэдэ, Зүүн Азида өөрынгөө позициие бүхэжүүлхэ зорилготойгоор Англиин хэрэглэжэ байhан японо-американска харилсаануудай муудхаhаань США зайсана. Тэрэ зуурань, США болбол тэрэнэй Китаддахи интересүүды хүндэлхые Японииие баалахыень «Чикаго дейли ньюс» газета эринэ.

20 ЖЭЛЭЙ САANA

Манай газета болбол Бурят-Монголые ба Улан-Удэ городые семеновско бандаhаа ба гадаадын интервентнүүдhээ сүлөөлhөөр 20 жэл болоhоной ойдо зорюулан, тэрэ үедэ болоhон революционно событинууд тухай „20 жэлэй саана" гэhэн историческа хроникануудые мүнөөдэрhөө хойшо толилжо эхилхэнь.

* *
*

1917 ондо

Мартын 6. Дээдэ-Удын (Прибайкальска) хүдэлмэришэдэй ба солдатска депутадуудай Совет, эрхим большевик—В. М. Серовай түрүүлэлгэ доро эмхидхэгдэhэн байгаа.

Мартын 10. Самодержавиин унагаагдаhанда зорюулагдаhан праздник Дээдэ-Удэдэ тэмдэглэгдэhэн ба парад болоhон юм.

Мартын 15. Солдатска Советые намнан тарааха гэhэн хуушан офицернүүдэй hэдэлгэдэнь харюу болгон, Дээдэ-Удын гарнизоной солдадуудай дунда хүдэлөөн болоhон юм.

Мартын 16. Дээдэ-Удэдэ, Дээдэ-Удэ городой общественнэ организацинуудай Гүйсэдхэхэ Комитедэй ба хүдэлмэришэдэй ба солдатска депутадуудай Советэй „Извести" гэжэ газета эхилэн гараа hэн.

Мартын 20. Дээдэ-Удын Совет болбол 8 часай хүдэлмэриин үдэрые байгуулаха гэжэ тогтоогоо hэн.

Мартын 25. Троицкосавска городто, хүдэлмэришэдэй ба солдатска депутадуудай Совет эмхидхэгдэhэн байна.

* *
*

Апрелиин 2. 1912 ондо алагдаhан,ленскэ хүдэлмэришэдэй дурасхалда зорюулагдаhан манифестаци Дээдэ-Удэдэ болоо hэн.

Апрелиин 11. РСДРП(б)-эйн Дээдэ Удын комитет ба хүдэлмэришэдэй, солдатска депутадуудай Совет болбол баярай манифестаци үнгэргэлгые майн 1-дэ тогтооhон байна.

* *
*

Май hарын түрүүшын үдэрнүүдтэ, Байгал шадарай, Дээдэ-Удын, Селенгын, Баргажанай ба Троицкосавскын уезднүүдэй,—худөөгэй ба городской общественнэ комитедүүдэй түлөөлэгшэдэй съезд Дээдэ-Удэдэ нээгдээ hэн.

Майн 18. Дээдэ-Удэдэ, Дээдэ-Удын районой хүдэлмэришэдэй ба солдатска депутадуудай делегадуудай съезд нээгдэhэн юм.

КОММУНИСТНУУД ВОЕННЭ ХЭРЭГҮҮДТЭЙ ТАНИЛСАЖА БАЙНА

ВКП(б)-эйн Зэдын айком болбол 1939 он дотор оборонно хүдэлмэри үргэнөөр табижа, нилээд олон хүнүүдые оборонно кружогуудта хабаадуулжа, тэдээниие военнэ хэрэгүүдтэй танилсуулан, значкистнуудые олоор бэлэдхэжэ гаргаhан байна.

Энэ 1939 он соо осоавиахимай члэнүүд 3 дахин олон болоо. Мүнөө, осоавиахимай 31 эхин организацинуудта мянга гаран членүүд тоологдоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ «Ворошиловска буудагшадай» 32 кружогуудые байгуулжа 442 хүн hуралсаа, НВХО-гой 7 кружогто 126 хүн, ГСО-гой 2 кружогто 30 хүн хабаадалсажа, 593 значкистнууд бэлэдхэгдээ. Үргэн ажалшан ниитые «сэрэгэй байдалтай» танилсуулхын түлөө 1939 он соо 7 удаа сэрэгэй тактическа hуралсалнууд ябуулагдаhан байна, тэрэ hуралсалай темэнь: «урда урдаhаа байлдаан», «байлдаанhаа [illegible] ба оборона», тагнуулай зорилго гэхэ мэтэ. hуралсалда хамта 4154 всаднигууд хабаадаа. 4 удаа «Ворошиловска всаднигуудай» соревновани эмхидхэгдэжэ, тэрээндэ хамта 634 всаднигууд хабаадаhан байна. Энэ соревнованида буудалгын хэрэг, «жадаар байлдалга», морин спорт гэхэ мэтын темэнүүдээр соревнованиие үнгэргэбэ. Соревнованида hайн жэшээ харуулагшад: комсомольско тусхай ротын командир Цынков, политхүтэлбэрилэгшэнь Миронов, взводой командир Синюшкин ба бусад шагнагдаhан байна.

Доодо-Ториин колхозно hургуулиин дэргэдэхи осоавиахимай эхин организаци хадаа аймаг дотороо муубэшэ хүдэлмэрилнэ гэжэ тоологдоно, тэндэ 3 кружогууд байгуулагдажа,100 гаран оборонно значкистнууд бэлэдхэгдээ.

Зэдын аймагай партийна ба комсомольско организацинууд 1940 ондо оборонно-физкультурна хүдэлмэринүүдые улам үргэнөөр табихаар хараална.

СИНИЦЫН, САМБУЕВ.

КОММУНИСТНУУДТА—СЭРЭГЭЙ ЭРДЭМ

Заиграйн аймагай центрдэхи партийна актив болбол военнэ хэрэгүүдтэй танилсахын түлөө военнэ кружок эмхидхээ. Кружогойнь занятинууд hара дотор 3 удаа ябуулагдахаар хараалагдаба. Тус занятинуудые сэрэгэй частиин командирнууд хүтэлбэрилэнэ. Военнэ занятида аймагай центрдэхи коммунистнууд бүгэдөөрөө хабаадалсаха ёhотой гэhэн тогтоол Заиграйн айкомой IV пленумээр абтаба.

О. Цыбиков.

ОЛЗО ЕХЭТЭЙ ФЕРМЭНҮҮД

Заиграй. (Манай спецкоррhоо) Ново-Брянскын сельсоведэй, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз болбол 1938 ондо шубуунажалай ферма эмхидхэhэн байгаа. Мүнөө, энэ фермэнь 360 эмэ ба 37 эрэ тахяатай. 1939 ондо энэ фермэнь 33 мянган үндэгэ үгэжэ, колхоздоо 20 мянган түхэриг олзо оруулhан байна.

Эдэ тахяануудые миил хоёрхон хүн харууhална. Тахяануудай тэжээлдэ таряа ба буса зүйлнүүдые багаар гаргашалдаг болбошье, харууhанай hайн дээрэhээ тахяануудань тарган тобирнууд.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз болбол малажалай гурбан фермэнүүдтэй ба мүн тарян ажалые ехээр эрхилдэг байна. 1940 он соо шубуунажалай фермэнь эмэ тахяагаа 1000 хүртэр олон болгохоор хараалана.

Мүн зүгын фермэтэй. Энэ фермэнь баhа колхоздоо ехэ олзо оруулна. Тус фермэнь 120 бүлэ зүгынүүдтэй, энээндэнь 3 хүн хүдэлмэрилнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ 30 центнер мёд абажа, колхоздоо 24 мянган түхэриг олзо оруулаа.

О. Удинский

ЭРХИМ ФЕРМЭНҮҮДЭЙ НЭГЭН БОЛОО

Иволгын аймагай, „Осоавиахим" колхоз болбол 1936 ондо 450 толгой эмэ тахяа худалдажа абаад, шубуунай ферма эмхидхэhэн байна. Тус ферма түрүүшынгээ жэлдэ байрагүй, тэжээл муутай байhан аад, тахяа харууhалагша нүх. Антоновай эрхим хүдэлмэриин ашаар, hайн байра ба тэжээлээр хүсэд хангагдажа, 1937 ондо эмэ тахяа бүхэниинь дунда жэшээгээр 112 үндэгэ үгэhэн байна.

Мүнөө, энэ ферма хадаа республикын түрүү фермэнүүдэй нэгэн болоод шадаа. Ушар юуб гэхэдэ, 1939 ондо эмэ тахяань 1070 толгой болтороо олон болоод, дунда жэшээгээр нэжээд бүхэниинь 133 үндэгэ үгөө. Тиигээд, колхоздоо 64800 түхэриг сэбэр олзо оруулаа hэн.

Нүх. Антонов болбол энэ амжалтануудтаа hанаагаа амараад hуунагүй, шубуунайгаа фермые үшөө hайн, бүри ехэ олзо үгэдэг болгохын тулада тэмэсэнэ. Гэхэтэй хамта, нүхэр Антонов болбол газета ба журналнуудые ехээр уншажа, шубуунажалай түрүүшүүлэй опыдуудтай өөрөө hайтар танилсадаг ба бэшэ нүхэдтөөшье энээн тухай хөөрэжэ үгэдэг байна. Энээнэй ашаар тус фермын тахяануудань тон тарган, тобирнууд ба үнгэлиг сэбэрхэнүүд.

Герасимов.

ГЕКТАР БҮРИhӨӨ 100 пуд ТАРЯА АБАХЫН ТҮЛӨӨ

Кяхтынхидые соцсоревнованида уриба

Н.-Селенгинск. (Телефоноор абтаба). hаяхан, колхозуудай ба сельсоведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй, МТС-үүдэй директорнүүдэй ба худөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, хамта 72 хүнүүдэй хабаадалсалгатай совещани болобо. Энэ совещани болбол гектар бүриhөө 100 пудhаа доошо бэшэ ургаса хуряаха тухай бичурайхидай уряалые зүбшөөн хэлсэбэ. Эндэ үгэ хэлэhэн 12 хүнүүд хадаа бичурайхидай уряалые сохом дүүргэгдэжэ боломоор байhан тухай тогтон хэлэхэ зуураа, энэ зорилгые гүйсэдхэхын тула хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэхэ ёhотой гэжэ тэмдэглэбэд.

Хабарай тарилгада бэлэдхэлые аймагай газарай таhагай зүгhөө оперативна бэшээр хүтэлбэрилдэг байhыень критикалжэ, тарилгада бэлэдхэлые эрид хурдадхаха тухай хэмжээябуулгануудые хараалан абаба.

Тус совещани болбол ефремовскэ звено эмхидхэхэ тухай БМАССР-эй Наркомземэй агроном нүхэр Мамиловай докладые тон үргэнөөр зүбшэн хэлсэhэнэйгээ hүүлээр, резолюци баталан абаа. Тэндэ хэлэгдэхэнь хадаа: колхоз бүхэндэ нэгэ-нэгэ ефремовскэ звенонуудые эмхидхэхэ; февралиин 5 хүртэр үрэhэнэй ба страховой фонднуудта таряа хаалгы дүүргэхэ; февралиин 5 хүртэр тракторна паркын ба худөөажахын машинануудай ремонтые Селенгын МТС-тэ; Селендумын МТС-тэ февралиин 15 хүртэр дүүргэхэ; худөөажахын бүхы машина зэбсэгүүдэй ремонтые ба агротехническэ хэмжээябуулгануудые (саhа тогтоолго, үнэhэ ба шубуунай аргал суглуулга, шэбхэ адхалга г. м.) аймаг соохи бүхы колхозуудта февралиин 15 хүртэр дүүргэхэ.

Энэ совещанида хабаадагшад болбол худөөажахын 1940 ониие жэшээгэ hайнаар, амжалтатайгаар дүүргэхын тула Селенгын аймагай колхознигуудай зүгhөө погранична Кяхтын аймагые социалистическэ соревнованида уриба.

Январиин 28-да, тус совещанида хабаадагшад ба комсомольско активта ефремовскэ звено эмхидхэхэ тухай лекциие нүхэр Манилов уншаа.

С. Шарапов. Раднаев.

ТАРИЛГЫН БЭЛЭДХЭЛЫЕ ЭРХИМЭЭР ХАНГАХА

Хориин аймагай, Красно-Партизанска с/соведэй, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхоз болбол хабарай тарилгада муугаар бэлэдхэжэ байна. Мүнөө хүртэр үрэhээ хаажа, худөөажахынгаа машинануудые ремонтолжо дүүргээдүй. Агротехническэ хэмжээнүүдые огто ябуулнагүй.

Эдэ дутуунуудые усадхахын тулада колхозойнь хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Комсомолец.

ЗАГОТЗЕРНОГОЙ ШЭНЭ ПУНКТНУУД ЭМХИДХЭГДЭХЭНЬ

1940 ондо, СССР-эй СНК-гэй ба ВКП(б)-эйн ЦК-гэй 1934 оной февралиин 5-най, 202-дохи тогтоолой болзор дүүрэбэ. Тус тогтоолой ёhоор, БМАССР-эй колхозууд ба единоличнигууд гүрэндэ таряа тушаалгаhаа 6 жэлээр сүлөөлэгдэhэн байгаа. Энээнтэй хамта, республикын колхозуудаар гүрэндэ таряа тушаалга ябуулагдаха байна.

Энэ байдалые хараада абажа, Хоринск селодо 2000 тонныи багтаасатай, Поперечное селодо—2000 тонн, Хамнэйда—2000 тонн, Хударада—200 тонн, бүхыдөө республика дотор 8000 тонн багтаасатай заготзерногой шэнэ пунктнуудые 1940 ондо эмхидхэхэ гэhэн тогтоолые БМАССР-эй Совнарком баталан абаба.

ЭРХИМ АНГУУШАД

Хори. Чесаанын сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой ангуушан нүх. Гармаев Нима гэгшэ үнгэрэгшэ 1939 оной 4-дэхи квартал соо 500 түхэригэй ангай араhа тушааха договортой аад, 1188 түхэригэй араhа тушаажа, планаа 237,6 процент дүүргэбэ.

Мүн сомоной, «Коминтерн» колхозой ангуушан нүх. Мункуев Норбо гэгшэ баhа 500 түхэригэй ангай араhа тушааха договортой hэн. Тиигээд, 1183 түхэригэйхиие тушаажа, 4-дэхи кварталайгаа даабариие 236,6 процент дүүргэhэн байна. Тэрэшэлэн, тус колхозой ангуушад нүхэд Цыбенов Доржо, Гомбоев Санжа гэгшэд 4-дэхи кварталайгаа плануудые 209 проц. дүүргэбэд.

С. Д.

СТАРТ ҮГТЭБЭ

1940 оной январиин 25-да, үдэрэй 11 часта, Бурят-Монгол гүрэнэй пединститудай 5 студентнүүд-отличнигууд хадаа Улан-Удэhээ Кяхта хүртэр санаар ябалгада гарабад. Тэдэнэр 320 километрые 6 үдэр соо ябаха байнад.

Студентнүүд-санашад болбол Тарбагатай, Мухар-Шэбэр, Бичур ба Кяхтын аймагуудта январиин 25-30 үдэрнүүдтэ болохо районно санашадай соревнованиие үнгэргэлгэдэ туhалха байна. Мүн тэдэнэр „ГТО"-гой шэнэ комплекс тухай тус аймагуудай ажалшадай дунда агитационно-массова хүдэлмэри ябуулха зорилготой.

Санын командын командор, институдай 2-дохи курсын студент нүхэр Литфак.

Б. А.

14 шэнэ фермэнүүд эмхидхэгдэхэнь

Улан-Удын инкубаторна станци болбол 1939 ондо 106000 үндэгэ инкубацилжа гаргаа. Инкубацилhан үндэгэнэйнь 75 проц дальбарайнууд болоо. Тиигээд, энэ жэлдэ 84000 үндэгэ инкубацилхань. Энээнэйнь тоодо 13000 племенной үндэгэн инкубацилагдаха байна.

Мүнөө жэлдэ республика дотор тахяагай 14 шэнэ фермэнүүд эмхидхэгдэхээр хараалагдаа.

ГАЗЕДҮҮДЭЙ ХУУДАhАНУУДhАА

Эхэнэрнүүд партида орожо байна. ВКП(б)-эйн Тарбагатайн райком болбол доро дурсагдаhан нүхэдүүдэй хэрэгүүдые үзэжэ, партиин членэй кандидадта абаhан байна гэбэл, аймагай Соведэй депутат, ВЛКСМ-эй член, Тарбагатайн МТС-эй комбайнеркастахановка нүхэр Китаева, Дзержинскын нэрэмжэтэ колхозой трактористка-ударница нүх. А. П. Девятова ба өөрынгөө хүдэлмэридэ эрхим жэшээ харуулhан, Райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэ Е. А. Попова гэгшэд абтаhан байна. (Тарбагатайн аймагай „Победа" газета).

* *
*

Эрхим малшан. 60 наhатай үбгэн Иринчин Баздуевич Туруев болбол Карл Марксай нэрэмжэтэ колхозой малажал дээрэ зургаадахи жэлээ хүдэлмэрилжэ байна. Нүхэр Туруев хадаа 40 толгой мал даажа абаад, тэдэнээ hайнаар харууhалжа, түлнүүдынь хорологүйгөөр абажа байна. Тиигээд, 1939 ондо 460 ажалта үдэр олоо. hүтоварно фермэдэ нүхэр Туруевай эхэнэр Ханда гэгшэ баhа hайнаар хүдэлмэрилдэг, эрхим стахановка юм. Үнгэрhэн жэлдэ 405 ажалта үдэр олоhон байна. (Тунхэнэй аймагай „Красное Знамя" газета).

ТАЛАНТТА ПРОЛЕТАРСКА ПОЛКОВОДЕЦ

(М. В. Фрунзын түрэhэнhөөнь хойшо 55 жэл болоhоной ойдо зорюулагдаба)

1885 оной февралиин 2-то (хуушан стилеэр январиин 21-дэ) манай үеын гайхамшаг хүнүүдэй нэгэн, дүлэтэмэ революционер-большевик ба пролетарска элитэ полководец Михаил Васильевич Фрунзе түрэhэн юм. Тэрэ хадаа Семиреченскэ областиин Пишпек (мүнөө Фрунзе) городто түрэhэн байна. Тэрэнэй эсэгэнь—урдын крепостной таряашан байhанаа, фельдшер болоhон байгаа.

Залуу Фрунзе 1904 ондо Верн городто гимнази дүүргээд, Петербург ерэжэ, Политехническэ институдта ороhон байна.

Үшөө гимназида байхадаа, Фрунзе болбол революционно идейнүүдые hонирходог ба кружогуудта хүдэлмэрилдэг байгаа. Тэрэ болбол 1904 ондо, Политехническэ институдай нэгэдэхи курсда байхадаа социал-демократическа организацида ороод, большевисткэ крылодо хамааража, эсэстээ хүртэр большевизмдэ үнэн байhан юм.

Нүхэр Фрунзе, өөрынгөө бүхы аминаhые революционно хүдэлмэридэ үгэhэн байна.

Михаил Фрунзе болбол 1905 ондо, ородой түрүүшын революциин үедэ „студенческэ журамгүйдэлгэдэ" хабаадалсаhанайгаа түлөө арестовалагдаhан ба Шуя городто (урдын Иваново-Вознесенскэ губерни) сүлэгдөө hэн. Тэрэ хадаа эндэхи хүдэлмэришэд—ткачуудай инаг организаторань ба агитаторань болоhон байгаа. Полицидо эсэргүүсэбэ гээд, 1907 ондо Михаил Васильевичые дахин арестовалаа hэн.

М. В. Фрунзе табан жэлдэ (1909 онhоо 1914 он хүртэр) сибирскэ каторгада байhан юм. hүүлээрэнь Иркутска губернидэ сүлэгдэhэн, тиигээд сүлэгдэгшэдэй дунда революционно хүдэлмэри ябуулhан, баhа дахин арестовалагдаhан, мүн каторгаhаа тэрьелhэн ба Михайлов гэжэ обогтой болоод Баруун Фронт дээрэ хүдэлмэрилhэн байна.

Михаил Васильевич болбол Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин үдэрнүүдтэ баррикадна байлдаануудые хүтэлбэрилэhэн юм. Ивановска ткачуудай хоёрмянганай отрядые голгойлон ябажа, нүхэр Фрунзе хадаа зэбсэгтэ юнкернүүдээр ба бусад контрреволюционернүүдээр эзэлэгдэhэн „Метрополь" гостиницые штурмадаhан байна.

Гражданска дайнай шанга жэлнүүдтэ М. В. Фрунзын военнэ гайхамшаг бэлигэнь үргэнөөр дэлгэрэн хүгжөө hэн. 1918 онhоо эхилээд, наhабараха хүртэрөө нүхэр Фрунзе хадаа военнэ харюусалгата тушаалнуудта хүдэлмэрилөө.

* *
*

1918 оной декабриин эсэстэ Фрунзе болбол Уральска областьдо ябуулга хэжэ байhан 4-дэхи Улаан армиие командалагшаар томилогдоо hэн.

Тэрэ үедэ Зүүн—колчаковско фронт дээрэхи оршомбайдал ехэ аюултай болоод байгаа. Антантын империалистнуудай планай ёhоор сагаангвардейцүүд хадаа Советскэ засагта эсэргүү гол шанга сохилтоо эндэhээ хэхэ гэhэн байгаа. Архангельскда буулгагдаhан английска интервентнүүдтэй ниилэхые оролдожо, Колчак болбол 1918 оной декабрьда 3-дахи Улаан армида хүшэр диилдэлгые ушаруулжа, Пермиие эзэлэhэн юм. Парти хадаа пермскэ катастрофын шалтагаануудые мүрдэн тодоруулха зорилгые нүхэр Сталинда даалгаhан байгаа. Нүхэр Сталин болбол энэ зорилгые дүүргэхэhээ гадна, хэдэ хэдэн революционно зоримгой хэмжээябуулгануудые бэелүүлжэ, 1919 оной январь hарын торшо соо бүхы Зүүн фронт дээрэхи улаан армиин байдалай заhаран hайжаралгые ба бүхэжэлгые туйлаhан байна. 4-дэхи армиин шэнэ командалагша нүхэр Фрунзе болбол Зүүн фронтын урда крылодонь сталинска хэмжээябуулгануудай ёhоор ябуулгаа хэhэн байна. Колчаковско арминууд 1919 оной мартда шэнэ добтолго хэжэ эхилээд, Зүүн фронт дээрэхи оршомбайдал аюултай болоод байха үедэ, парти хадаа колчагые бутасохилгые эмхидхэхыень нүхэр Фрунзедэ даалгаhан байна

Эдэ тревожно үдэрнүүдтэ Зүүн фронтын урда крылогой арминууд(4-дэхи, 1-дэхи ба Туркестанска) хүсэд бата положенидэ байгаа. Энээниие хараадаа абажа, пролетарска полководец М. В. Фрунзе болбол сагаантанай добтололгын түлэг хүсэнүүдэйнь фланг ба тылдэнь гол сохилго хэхэ гэhэн зоримгой план зохёогоо hэн. Нүхэр Фрунзын энэ толотомо план хадаа Волгые Колчагта үгэхэ гэhэн Иуда-Троцкиин ба тэрээнэй табидhануудай бузар hанаашалгануудыень бутасохиhон байна.

Партиин ЦК-гэй сэхэ заабариин ёhоор 4-дэхи, Туркестанска, 1-дэхи ба 5-дахи—эдэ дүрбэн арминууд составтайгаар, Зүүн фронтын Урда группые байгуулха тухай директива апрелиин 10-да үгтэhэн байгаа. Парти болбол эдэ сэрэгүүдэй командалалгые өөрынгөө үнэн хүбүүдтэ—М. В. Фрунзедэ ба Реввоенсоведэй член В. В. Куйбышевтэ даалгаа hэн.

Троцкий ба тэрэнэй тухирадhанууд хадаа Москвада орохо замыень Колчагта хүнгэдхэжэ, Фрунзын зоримгой маневрээ дүүргэлгэдэнь алиболохоор hаад ушаруулhан юм. Тиибэ-ябабашье hаань, нүхэр Фрунзе болбол өөрынгөө планиие сухаришагүйгөөр хэрэг дээрэнь бэелүүлээ hэн.

22 үдэрэй торшо соо болоhон хурса шанга байлдаануудай эсэстэ, сагаан арминууд 220 километртэ хаягдаhан байгаа.

Нүхэр Фрунзе болбол Бела мүрэниие—серьёзно уhан хаалтые дабалгатай холбоотой хоёрдохи тон томо операциин—уфимска операциин дары бэелүүлэгдэлгые туйлаhан байна. Уфагай түлөө байлдаанай хүшэр моментдэ М. В. Фрунзе хадаа байлдаанай поле дээрэнь байгаа. Тэрэ болбол Иваново-вознесенскэ ткачуудай 220-дохи полкые дахуулан, гартаа буу барин ябаhан юм. Энэ габяагайгаа түлөө М.В. Фрунзе Улаан Тугай орденоор түрүүшынхөө шагнагдаа hэн.

Уфимска операциин үедэ, партиин ЦК хадаа Троцкиие Зүүн фронтын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэhөө зайлуулаа hэн.

1919 оной августда, Колчагай гол түлэб бутасохигдоод байхадань, нүхэр Фрунзын полководческо ажал-ябуулгын хоёрдохи томо үень эхилээ hэн. Парти болбол тэрээниие Туркестанска фронтын толгойдо табиhан юм.

1920 оной февралиин 22-то М. В. Фрунзеэр хүтэлбэрилэгдэгшэ улаан сэрэгүүдэй эшелонууд Ташкентдэ нэбтэрэн ороо hэн. Туркестандахи сагаангвардейцүүдэй бандануудые ба интервентнүүдые үгыхэхын тулада хатуу шанга тэмэсэл эхилэhэн байгаа.

1920 оной хабар Семиречьдэхи сагаангвардейцүүдэй томо томо банданууд үгыхэгдэhэн байна.

* *
*

1920 оной сентябриин 21-дэ М. В. Фрунзе болбол Врангельда эсэргүү, урда фронтдо партяар эльгээгдээ hэн. Тэрэ хадаа урда фронтые командалагша болгон томилогдоhон юм.

М. В. Фрунзе болбол 1920 оной зун нүхэр Сталинай дурадхаhан планай идейе үндэhэ hуури болгон абажа, Врангелиие бутасохихо тологомо план зохёоhон байна.

Врангелиие бутасохихо ябадалда нүхэр Фрунзын гайхамшаг ехэ габяануудань Советскэ правительстваар тэмдэглэгдэhэн юм. Фрунзе хадаа революционно хүндэтэ буугаар ба Улаан Тугай орденоор хоёрдохёо шагнагдаhан байна.

1925 оной октябриин 31-дэ М. В. Фрунзе наhабараhан байна. Фрунзые худөөлэлгэн дээрэ, ВКП(б)-эйн ЦК-гэй зүгhөө үгэ хэлэхэ зуураа, партиин ба арадай агуухэ вождь нүхэр Сталин иигэжэ хэлээ hэн: «Нүхэр Фрунзын нүгшэхэдэнь бидэнэр болбол манай үеын тон үнэншэ, тон сэхэ ба айхые огто мэдэхэгүй революционернүүдэй нэгые алдаабди».

Советскэ Союзай арадууд болбол шэнэ типын военнэ хүтэлбэрилэгшэ, ажалша хүнтүрэлтэниие сүлөөлэхын түлөө тэмэсэлэй историдо толотомо хуудаhануудые нээхэ ябадалда героическа Улаан Армиие хүтэлбэрилhэн, Михаил Васильевич Фрунзын дурасхалые инаглан хүндэлэнэ.

Полковник Б. Болтин.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Центросоюзная, 19. Телефоны: отв. редактора — 5-44, отв. секретаря — 8-38, отд. партийной жизни — 7-35 2 зв., сельхозотдел — 7-55, отдел кадров — 5-01.

Типография [illegible]